

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Z. J.

Cím:

Ötszázéves templom
a Halászbástya alatt

Forrás:

Esti Hírlap,
(Hely)

(Idő)

1964. júl. 23.

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

726.5

Szt. Mihály kápolna rom

Idő

" 1443 — 19"

Személy

Helyszám

Gerő Győző, a Budapesti Történeti Múzeum középkori osztályának kutatója, a budai Várat ábrázoló, XVII—XVIII. századi térképanyagot tanulmányozza. Munkája során Matthey hadmérnök 1730-ban rajzolt budai vártérképén egy eddig régészetileg ismeretlen gótikus kápolna alaprajzára akadt. Az 1730-as térkép a mai Halászbástyának a Szent

István-szobortól északra eső tornya helyén jelzi e kápolnát. Gerő Győző megállapította, hogy a XV. század elején épített kápolna — éppúgy, mint a hajdani budai domonkoskloster és a királyi palota középkori házikápolnája — valaha bele tartozott a Vár régi bástyarendszerébe.

„Megkerül” az attemplom

A térképadat történeti értékén túlmenő további meglepetéssel szolgált az, hogy Gerő Győző az 1730-as térkép alapján elindulva, helyszíni szemle során a Halászbástya északról dél felé számított negyedik tornya alatt meg is találta a hajdani kápolna attemplomát. Ez a három pillérrel tagolt gótikus csarnok ma is az ötszáz év előtti budai építőmesterek keze munkáját dicséri. A kápolna az 1686-os ostrom idején mehetett tönkre. Az attemplom csúcsíves csarnoka — amely ma a Halászbástya déli szakaszának egyik pincéje — megtisztítása után alkalmasnak ígérkezik arra, hogy régészeti leletek bemutatására is megfelelő múzeumi kiállítóteremmel gazdagítsa a Mátyás-templom környékét. Feltehető az is, hogy az attemplom által hordozott egykori kápolna felmenő falait még megtalálhatják a régészek a Szent István-szobortól északabbra eső parkrészen.

Megállapították, hogy a felfedezett kápolna azonos a Mátyás-templomot övező egykori temető Szent Mihály arkangyalról nevezett kápolnájával. Ennek fennállását 1443 óta sűrűn emlegetik az oklevelek. A Szent Mihály-kápolna 1443-ban már önálló oltármesterrel rendelkezett. Az adatok szerint ekkoriban innen temették el a budai polgárváros halottait.

Hunyadi László kapuja

A kápolna és a mellette nyíló gyalogkapu — amelyet Szent Mihály-kapunak nevezett a budai középkor — emlékezetes helye a budai várostörténetnek. Szerémi Györgynek, János király káplánjának Magyarország elvesztéséről írt emlékirata szerint 1456-ban, elfogatása előtt, Hunyadi László ezen a kapun át kísérelte meg a menekülést. 1541-ben, közvetlenül Budának török kézre jutása előtt, a császári csapatok budai ostroma idején Roggendorf fővezér fia ezen, a Szent Mihály-kápolna mellett álló gyalogkapun át kísérelte meg a betörést a Várba. El is jutottak a régi budai Városháza (ma Szentháromság u. 2., Múzeum) előtti pellengérig, itt azonban Fráter György magyar őrsége észrevette és felkoncolta őket.

Gerő Győző felfedezésének jelentőségét az is emeli, hogy a Szent Mihály-kápolna attemploma maradványainak meghatározásával közelebb viszi a kutatást a Mátyás-templom déli oldalkápolnáinak és a főtemplom testétől különálló kápolnák helyrajzáinak tisztázásához. A kutatás jelenlegi állása szerint a főtemplom déli falához az 1402—1406 közt épített Háromkirályok kápolnája és Ernsth János szlovén bán 1476-ban épített hatalmas oldalkápolnája csatlakozott.

Hol lehetett

a Szent László kápolna?

Az eddig ismeretlen helyű Szent Mihály-kápolna mostani felfedezése után már csak egyetlen — oklevelekben említett — s a főtemplomtól délre eső kápolna helye maradt ismeretlen: az *Ulvig comes, budai esküdt és pénzverő kamaraispán által 1334-ben emelt Szent László-kápolna*. Ennek helyét XVII. századvégi — ugyancsak — térképes ábrázolás alapján a Tárnok utca és Szentháromság tér keleti saroktelkén sejtí a régészeti.

Z. J.